

**SCHEMAT BIOGRAFICZNY
KARD. AUGUSTA HLONDA, PRYMASA POLSKI
1881—1948**

ZESTAWIŁ KS. STANISŁAW KOSIŃSKI S.D.B.*

- 5 VII 1881   dzień narodzenia przyszłego prymasa Polski w Brzęczkowicach pod Mysłowicami (Górny Śląsk); syn Jana, dróżnika kolejowego i Marii z d. Imiela¹.
- 10 VII 1881   chrzest w kościele parafialnym N.M.P w Mysłowicach, na którym otrzymał imiona August Józef. Rodzice chrzestni — Jan Sorek i Maria Cieślik, sąsiedzi.
- kwiec. 1887   rozpoczęcie nauki w szkole w Zawodziu; dalszy ciąg w Chorzowie i Brzezince.
- kwiec. 1893   wstępuje do gimnazjum w Mysłowicach.
1893   pierwsza Komunia św. w kościele par. N.M.P. w Mysłowicach.
- 7 VII 1893   opuszcza gimnazjum w Mysłowicach.
- 26 X 1893   przyjeżdża z starszym bratem Ignacym do zakładu salezjańskiego w Valsalice pod Turynem, gdzie rozpoczyna pierwszą klasę gimnazjum pod kierunkiem ks. W. Grabelskiego.

---

* Schemat biograficzny kard. A. Hlonda, prymasa Polski oparto na danych zawartych w Acta Hlondiana (materiały do życia i działalności (m. Hellman); Maria 1896 (m. Treściński); Marta 1899 (m. Cieplok); sty pasterskie i odezwy, II. Przemówienia, III. Pisma różne, IV. Korespondencja kard. Hlonda, V. Korespondencja do kard. Hlonda i o nim, VI. Dokumentacja życia kard. Hlonda — oraz na „Calendarium vitae kard. A. Hlonda” opracowanym przez ks. prof. I. Walczewskiego. W niniejszym kalendarium nie uwzględniono często powtarzających się wydarzeń, jak konsekracje, święcenia, wizytacje, konferencje episkopatu i duchowieństwa, zjazdy itp. ze względu na zbyt wielką liczbę, ograniczając się jedynie do wydarzeń o znaczeniu ogólniejszym.

¹ Oprócz kard. A. Hlonda przyszło na świat w rodzinie Hlondów jeszcze 11-ro dzieci: Ignacy, ksiądz salez. 1879; bliźnięta (dziewczynki) 1883 — zmarły; Antoni Wiktor, ksiądz 1884; Anna 1886 (m. Nocoń); Jan Paweł, lekarz i działacz 1888; Stanisław 1890 (zm. 1893); Paulina 1892 (m. Hellman); Maria 1896 (m. Treściński); Marta 1899 (m. Cieplok); Klemens, salezjanin 1901. W późniejszym wieku zmarli: Ks. Ignacy, Warszawa 1928, Jan 1942, Anna 1960, ks. Antoni, Czerwińsk 1963.

- 1 VIII 1894 udaje się z liczną grupą polskiej młodzieży do Lombriasco, gdzie kończy czwartą klasę gimnazjum.
- 18 VIII 1895 przyjmuje z rąk bpa Jakuba Costamagna, misjonarza sal. sakrament bierzmowania i przyjmuje imię Tomasz.
- 13 X 1896 wstępuje do Towarzystwa Salezjańskiego, udając się do nowicjatu w Foglizzo.
- 12 XI 1896 otrzymuje suknię zakonną z rąk bł. ks. Rua, generała Tow. Salez.
- 3 X 1897 składa w Foglizzo śluby wieczyste na ręce bł. ks. Michała Rua.
- paźdz. 1897 wyjeżdża z Foglizzo do Rzymu na studia.
- 10 VII 1900 otrzymuje doktorat z filozofii na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie.
- wrzes. 1900 przyjeżdża do Oświęcimia w roli nauczyciela i wychowawcy.
- 15 IX 1904 składa w 6-tym gimnazjum we Lwowie maturę eksternistyczną.
- 17 XII 1904 otrzymuje w kościele OO. Franciszkanów w Krakowie z rąk bpa Anatola Nowaka sufr. krak. tonsurę i mniejsze święcenia.
- 18 III 1905 otrzymuje z rąk bpa A. Nowaka święcenia subdiakonatu w kościele Nawrócenia św. Pawła na Stradomiu w Krakowie.
- 9 VII 1905 otrzymuje z rąk bpa A. Nowaka święcenia diakonatu w katedrze wawelskiej w Krakowie.
- 23 IX 1905 przyjmuje z rąk bpa A. Nowaka święcenia kapłańskie w kościele SS. Wizytek w Krakowie.
- 8 X 1905 odprawia prymicyjną mszę św. w Oświęcimiu, w której biorą udział rodzice prymicyjanta, rodzina, krewni, wychowankowie i okoliczni księża.
- 24 X 1905 wyjeżdża do Krakowa i obejmuje funkcje kapelana Schroniska im. X. Lubomirskiego.
- 1905 — 1907 uczęszcza na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.
- 26 VI 1907 mianowany przełożonym placówki salezjańskiej w Przemyślu na Zasaniu.

- 17 VI 1909 zostaje dyrektorem zakładu salez. w Wiedniu.
- 1 XI 1916 powołany na radcę inspektorialnego prowincji austro-węgierskiej.
- 1 XII 1919 mianowany przez przełożonego tow. Pawła Alberę inspektorem (prowincjałem) prowincji austro-węgierskiej.
- 22 IV 1922 bierze udział w XII kapitule generalnej Tow. Sal. w Turynie w związku z wyborem nowego generała ks. Filipa Rinaldiego.
- 7 XI 1922 Pius XI mianuje ks. Hlonda administratorem apost. Górnego Śląska.
- 17 XII 1922 ingres nowego rządu do prokatedry ŚŚ. Piotra i Pawła w Katowicach.
- 24—26 VI 1923 po raz pierwszy bierze udział w konferencji episkopatu na Jasnej Górze w Częstochowie.
- 8—10 IX 1923 inauguruje II Zjazd Katolicki w Królewskiej Hucie.
- wrzes. 1923 powołuje do życia tygodnik katol. „Gość Niedzielny”, mianując ks. T. Kubinę pierwszym jego redaktorem.
- 3—8 IX 1924 inauguruje III Zjazd Katolicki w Katowicach przy udziale kard. E. Dalbora, prymasa Polski i innych biskupów.
- 15 VIII 1925 przeprowadza koronację Matki Boskiej w Piekarach Śląskich (koronatorem był nuncjusz ap. W. Lauri).
- 14 XII 1925 Pius XI mianuje go pierwszym biskupem nowo utworzonej diecezji katowickiej.
- 3 I 1926 konsekracja bpa A. Hlonda w prokatedrze katowickiej, Konsekrator: kard. A. Kakowski, abp warszawski, współkonsekratorzy: bpi S. Łukomski i A. Nowak.
- 22 I 1926 powołuje do życia kapitułę katedralną bullą papieską „Divina disponente clementia” z prepozytem ks. prał. J. Kapicą na czele.
- 2 II 1926 współkonsekruje z abpem A. Sapiehą na Jasnej Górze, ks. bpa T. Kubinę, ordynariusza diecezji częstochowskiej.
- 16—18 II 1926 bierze udział w pogrzebie kard. Edm. Dalbora, prymasa Polski, w Gnieźnie i w Poznaniu.

- 24 VI 1926 Pius XI prekonizuje bpa Hlonda na arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego oraz prymasa Polski.
- 2 X 1926 obejmuje per procuratorem w osobie ks. prał. Stan. Janasika, rektora Sem. Duch. w Poznaniu obie archidiecezje gnieźnieńską i poznańską.
- 10 X 1926 ingres do katedry gnieźnieńskiej.
- 17 X 1926 wyświęca rano w bazylice prymasowskiej ks. Nawrota i W. Gronkowskiego. Tegoż dnia po południu ingres do katedry poznańskiej.
- 24 X 1926 konsekruje w bazylice gnieźnieńskiej bpa Arkadiusza Lisieckiego w asyście bpów A. Laubitza i S. Okoniewskiego.
- 6 XI 1926 otwiera VI Zjazd Katolików w Poznaniu, wygłaszając programowe przemówienie: „Kryzys duszy polskiej”.
- 13 VI 1927 eryguje Katolicką Szkołę Społeczną w Poznaniu.
- 20 VI 1927 Pius XI na tajnym konsystorzu mianuje abpa A. Hlonda prymasa Polski kardynałem.
- 23 VI 1927 wręczenie kard. Hlondowi piuski kardynalskiej w pałacu prymasowskim w Poznaniu przez hr. Canale Massuci di Verolengo, kapitana gwardii papieskiej.
- 29 VI 1927 wręczenie kard. Hlondowi biretu kardynalskiego przez prezydenta RP, prof. I. Mościckiego na zamku królewskim w Warszawie.
- 2 VII 1927 bierze udział w koronacji Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie, dokonanej przez kard. A. Kakowskiego w obecności prezydenta i marszałka Polski J. Piłsudskiego.
- 28 IX 1927 inauguruje Międzynarodowy Akademicki Kongres Misyjny w Poznaniu.
- 14 XI 1927 otwiera w seminarium duchownym w Poznaniu kurs duszpasterski, zorganizowany przez związek „Unitas”.
- 22 XII 1927 odbiera z rąk Piusa XI kapelusze kardynalski w kaplicy Sykstyńskiej w Watykanie.
- 15 I 1928 obejmuje kościół tytularny Matki Bożej Pokoju w Rzymie.
- 15 — 18 VI 1928 bierze udział w kongresie eucharystycznym we Lwowie.

- 24 VI 1928 koronuje w obecności nuncj. ap. Fr. Marmaggiiego cudowny obraz Matki Boskiej na Świętej Górze w Gostyniu.
- 29 VI—1 VII 1928 bierze udział w kongresie eucharystycznym w Łodzi.
- 4 VII 1929 bierze udział z delegacją polską w jubileuszowych uroczystościach ku czci św. Wacława w Pradze czeskiej.
- 17 VII—9 VII 29 bierze udział w uroczystościach jubileuszowych w Sztokholmie ku czci św. Ansgara, patrona Szwecji i odwiedza polskich wychodźców.
- 5 IX 1929 otwiera Ogólnopolski Zjazd Katolickich Związków Polek w Poznaniu i omawia stosunek Akcji Katol. i Episkopatu do tych stowarzyszeń.
- 8 IX 1929 otwiera X Zjazd Katolicki w Poznaniu przemówieniem „O położeniu i zadaniach Kościoła w Polsce”.
- 10 IX 1929 inauguruje Kongres Muzyki Kościelnej w Poznaniu.
- 12 IX 1929 bierze udział w zebraniu organizacyjnym „Stowarzyszenia Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie” (w prymasowskim pałacu w Poznaniu) przy udziale A. Bnińskiego, A. Smoczyńskiej, ks. S. Janickiego i innych.
- 20 IX 1929 przyjmuje delegata apostolskiego Bułgarii, abpa Anioła J. Roncalli (Jana XXIII) i wydaje na jego cześć przyjęcie w pałacu prymasowskim w Poznaniu.
- 7—11 V 1930 bierze udział w Międzynar. Kongresie Eucharystycznym w Kartaginie.
- 1 VI 1930 odprawia mszę św. pontyfikalną w farze poznańskiej z okazji beatyfikacji ks. Jana Bosko, założyciela zgromadzenia salezjańskiego, oraz bierze udział w uroczystej akademii w auli Uniw. Pozn.
- 26 VI 1930 inauguruje Krajowy Kongres Eucharystyczny w Poznaniu w obecności legata pap. nuncj. Franciszka Marmaggi.
- 29 VI 1930 zakończenie kongresu uroczystą procesją teoforyczną i nabożeństwem pontyfikalnym na Stadionie z kazaniem bpa L. Wetmańskiego.

- 14—25 VIII 1930 bierze udział w uroczystościach ku czci św. Emeryka w Budapeszcie i poświęca polski kościół.
- 12 X 1930 poświęca polski kościół w Londynie.
- 24 XI 1930 powołuje do życia Instytut Naczelny Akcji Katolickiej w Poznaniu oraz Archidiecezjalny Instytut Akcji Katol.
- 11—12 IV 1931 bierze udział w Kongresie Akademickich Sodalicji Mariańskich w Krakowie z okazji 1500-lecia Soboru Efeskiego.
- 26 V 1931 Pius XI mianuje kard. Hlonda protektorem polskiej emigracji na cały świat.
- 2 VII 1931 koronuje cudowny obraz Matki Boskiej na Zdzieżu koło Borku.
- 22—26 VI 1932 bierze udział w Międzynarodowym Kongresie Eucharystycznym w Dublinie.
- 22 VIII 1932 powołuje do życia Towarzystwo Chrystusowe dla Wychodźców z siedzibą w Potulicach i mianuje przełożonym generalnym ks. I. Posadzego.
- 30 X 1932 poświęca Pomnik Wdzięczności w Poznaniu, wzniesiony ku czci Serca Jezusowego.
- 8 I 1933 inauguruje akademię ku czci św. Rodziny w sali kina „Słońce” w Poznaniu.
- 19 III 1933 konsekruje w Królewskiej Hucie bpa polowego Józefa Gawlinę. Współkonsekratorzy — bpi S. Adamski i W. Tymieniecki.
- 21 IV 1933 konsekruje w Rzymie w bazylice Serca Jezusowego bpa Józefa Cognatę, salezjanina.
- 24 VI 1933 odsłania w Wągrowcu, podczas Zjazdu Katolickiego, pomnik ks. Jakuba Wujka.
- 12—16 VIII 1933 bierze udział w uroczystościach w Nitrze Słowackiej z okazji 1100-lecia chrześcijaństwa.
- 10—13 IX 1933 bierze udział w uroczystościach wiedeńskich z okazji 250-lecia odsieczy Wiednia i odprawia w jej rocznicę mszę św. na Kahlenbergu.
- 30 XI 1933 powołuje do życia Radę Społeczną przy Prymasie Polski w Poznaniu.
- 23 XII 1933 wygłasza po raz pierwszy wigilijne przemówienie radiowe do kraju i wychodźców.
- 1—3 IV 1934 bierze udział w kanonizacji św. Jana Bosko w Rzymie.

- 26 V—10 VI 1934 wyjeżdża do Francji z wizytą do episkopatu franc. i celem odwiedzenia ośrodków emigracyjnych polskich.
- 3 VII 1934 bierze udział w obradach Rady Naczelnej Zjednoczenia Katolickiej Młodzieży Polskiej.
- 8 VIII 1934 bierze udział w II Zjeździe Polaków z zagranicy w Warszawie i wita ich w gmachu Sejmu Polskiego.
- 28—30 VIII 1934 inauguruje Międzynarodowy Kongres Tomistyczny w Poznaniu.
- 20 IX 1934 udaje się na Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny do Buenos Aires (Argentyna).
- 8—17 X 1934 bierze udział w kongresie, przemawiając w parku Palermo w imieniu katolickiej Polski i otwierając posiedzenie sekcji polskiej w sali kolegium M. B. z Guadelupe oraz odwiedzając Polonię argentyńską.
- 22 X 1934 wygłasza przemówienie w kościele Św. Józefa w Rio de Janeiro, witany przez kard. Sebastiana Leme, arcybiskupa stolicy Brazylii; wieczorem bierze udział w bankiecie w pałacu Itamaraty na cześć polskich biskupów, gdzie wręczono mu order „Krzyża Południa”.
- 23 X 1934 udaje się z bpem K. Radońskim na górę Cordovado, słynną z pomnika Serca Jezusowego.
- 19 XI 1934 koronuje cudowny obraz Matki Bożej Pokoju w kościele tyt. w Rzymie.
- 27 VI 1935 przemawia do katolików czeskich w Pradze z okazji Zjazdu Katolickiego, w przejeździe do Lublany na Kongres Eucharystyczny.
- 29—30 VI 1935 otwiera jako legat ojca św. Piusa XI Krajowy Kongres Eucharystyczny w Lublanie i wygłasza przemówienie.
- 8 VII 1935 dokonuje odsłonięcia w kaplicy Serca Jezusowego w katedrze w Poznaniu pomnika arcybiskupa F. Stablewskiego, dłuta W. Marcinkowskiego.
- 2—6 IX 1935 bierze udział w I Studium Katolickim w Poznaniu, poświęconym rodzinie.

- 13 II 1936 wygłasza przemówienie radiowe w sprawie bezrobotnych.
- 17 III 1936 otwiera Zjazd Asystentów Kościelnych Akcji Katolickiej w Poznaniu.
- 5 V 1936 bierze udział w uroczystościach w Szczepanowie ku czci św. Stanisława biskupa z okazji 900-lecia jego urodzin.
- 24 V 1936 bierze udział w pielgrzymce akademików na Jasną Górę i przyjmuje ślubowania.
- 30 V—7 VI 1936 wyjeżdża do Paryża na zaproszenie kard. Verdier, by wziąć udział w jubileuszu 50-lecia francuskiej młodzieży katolickiej i 100-lecia Polskiej Misji Katolickiej.
- 7 VI 1936 bierze udział w uroczystej akademii z okazji 100-lecia Polskiej Misji Katolickiej we Francji i wygłasza przemówienie.
- 24—26 VIII 1936 bierze udział w I Polskim Synodzie Plenarnym na Jasnej Górze, który się odbył pod przewodnictwem legata papieskiego kard. Franciszka Marmaggięgo.
- 1 IX 1936 inauguruje II Studium Katolickie w Wilnie, poświęcone wychowaniu młodzieży.
- 12 IX 1936 bierze udział w Zjeździe Katolickim w Malines, celebryje mszę św. i wygłasza przemówienie.
- 26 IX 1936 bierze udział w pielgrzymce Związku Kobiet katolickich na Jasną Górę i przyjmuje ślubowanie.
- 17 X 1936 poświęca kamień węgielny pod gmach Seminarium Zagranicznego w Poznaniu.
- 24 X 1936 bierze udział w uroczystej akademii ku czci Chrystusa Króla i z okazji 10-lecia rządów prymasowskich.
- 4 XI 1936 przemawia na uroczystym posiedzeniu Komitetu Pomocy Bezrobotnym w ratuszu poznańskim.
- 10 XI 1936 bierze udział w uroczystości wręczenia buławy marszałkowskiej gen. Rydz-Śmigłemu na placu zamkowym w Warszawie.
- 2 III 1937 otwiera II Zjazd Księży Asystentów Akcji Katolickiej w Poznaniu.

- 15 IV 1937 bierze udział w złotym jubileuszu profesji zakonnej M. Urszuli Ledóchowskiej w Pniewach.
- 29 V 1937 uczestniczy w jubileuszu 50-lecia kapłaństwa abpa J. Teodorowicza we Lwowie i bierze udział w koronacji obrazu M. B. Stanisławowskiej.
- 25 VI 1937 jako legat papieski inauguruje Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla w Poznaniu, w obecności 3 kardynałów i kilkudziesięciu biskupów krajowych i zagranicznych.
- 26 VI 1937 eryguje wieczystą kaplicę Najśw. Sakramentu przy farze poznańskiej.
- 29 VI 1937 zamyka Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla religijną manifestacją u stóp Pomnika Wdzięczności w Poznaniu.
- 11 IX 1937 przemawia na XXI Międzynarodowym Kongresie Antyalkoholowym w Warszawie.
- 18 IX 1937 bierze udział w Zjeździe Związku Katolickiego Mężów na Jasnej Górze.
- 12 I 1938 bierze udział w II Kongresie Związku Misyjnego Duchowieństwa w Poznaniu, odprawiając mszę św. w Złotej Kaplicy w katedrze poznańskiej i wygłaszając przemówienie.
- 12 II 1938 wydaje odezwę w związku z kanonizacją św. Andrzeja Boboli.
- 21 III 1938 bierze udział w złotym jubileuszu kapłaństwa bpa A. Laubitz w Gnieźnie.
- 1 V 1938 w uroczystość odpustową św. Wojciecha w Gnieźnie dokonuje odsłonięcia pomnika kard. Dalbora, dłuta o. Efrema kapucyna.
- 14 V 1938 inauguruje IV Zjazd Delegatów Katolickiego Związku Robotników w Poznaniu.
- 22—29 V 1938 bierze udział w Międzynarodowym Kongresie Eucharystycznym w Budapeszcie i wygłasza przemówienie w języku węgierskim.
- 29 VIII 1938 bierze udział w pielgrzymce rolników wielkopolskich przybyłych na Jasną Górę i przyjmuje ślubowania.
- 5 IX 1938 inauguruje IV Studium Katolickie w Katowicach poświęcone posłannictwu katolicyzmu polskiego.

- 25 IX 1938 uczestniczy w Zlocie Katolickiej Młodzieży Męskiej na Jasnej Górze i przyjmuje ślubowania.
- 8 XI 1938 eryguje Instytut Wyższej Kultury Religijnej w Poznaniu.
- 11 II 1939 bierze udział w żałobnej akademii radiowej ku czci Piusa XI i wygłasza przemówienie.
- marzec 1939 wyjeżdża na konklawe do Rzymu.
- 11 III 1939 wygłasza przemówienie przez radio watykańskie w przeddzień koronacji Piusa XII.
- 12 III 1939 bierze udział w koronacji Piusa XII w bazylice Św. Piotra w Rzymie.
- 28 V 1939 bierze udział w Zlocie Jubileuszowym Młodych Polek w Poznaniu.
- 9 VII 1939 koronuje statuę Matki Boskiej Jazłowieckiej w Jazłowcu.
- 28 VII 1939 otwiera jako legat papieski Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla w Lublanie.
- 30 VII 1939 odprawia mszę św. pontyfikalną na stadionie i wygłasza homilię w pięciu językach do zgromadzonych biskupów, kapłanów i wiernych.
- 1—20 VIII 1939 Kuracja w Bagnoles.
- 22 VIII 1939 przyjazd do Poznania. W drodze przez Francję udziela wywiadu dziennikowi „Le Soir”.
- 31 VIII 1939 udział w posiedzeniu komisji prawnej episkopatu w Warszawie.
- 1 IX 1939 wybuch II wojny światowej. Kard. Hlond jest w Poznaniu.
- 4 IX 1939 wyjeżdża w nocy do Warszawy samochodem z kapłanem ks. B. Filipiakiem (wyjazd ok. godz. 1.30).
- 14 IX 1939 przekracza granicę Rumunii.
- 14—15 IX 1939 znajduje się w Bukareszcie.
- 16—17 IX 1939 wyjeżdża do Rzymu przez Jugosławię — Triest.
- 19 IX 1939 przyjeżdża do Rzymu, witany przez przedstawiciela Watykanu, generałów o. Ledóchowskiego TJ i P. Ricaldone SDB, ambasadorów i Polonię oraz Włochów.
- 21 IX 1939 na audyencji u ojca św. Piusa XII.

- 28 IX 1939 wygłasza przemówienie przez radio do narodu polskiego: „Nie zginęłaś Polsko...”
- 30 IX 1939 bierze udział w audiencji dla Polaków w Castel Gandolfo i jest na drugiej prywatnej audiencji u Piusa XII.
- 4 XI 1939 wygłasza przez radio watykańskie przemówienie pośw. polskim Zadzuszkom.
- 21 XI 1939 ukazuje się artykuł kard. Hlonda pt. „Kłeska Polski a Kościół” (druk w USA).
- 24 XII 1939 wygłasza radiowe przemówienie wigilijne z Watykanu.
- 1940 wydaje anonimowo relację o prześladowaniu Kościoła katolickiego w archidiecezjach gnieźnieńskiej i poznańskiej (drukem Poliglotty Watykańskiej) pt. „Sytuacja religijna archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej” — w językach włoskim, francuskim, angielskim i hiszpańskim.
- 17 IV 1940 wręcza Piusowi XII relację o położeniu Kościoła Katolickiego w Polsce.
- 7 VI 1940 na pożegnalnej audiencji u papieża Piusa XII.
- 9 VI 1940 wyjeżdża do Marsylii, stamtąd do Lourdes.
- 11 VI 1940 przybywa do Lourdes i zamieszkuje w pałacu biskupim u mons. Jerzego Choquet, do chwili przeniesienia się do Hautecombe.
- 9 IV 1941 celebrowa mszę św. i udziela Komunii św. wielkanocnej na zakończenie rekolekcji w bazylice górnej M. B. w Lourdes.
- 14 V 1942 odprawia mszę św. w 25-lecie sakry biskupiej Piusa XII w górnej bazylice i bierze udział w akademii w hotelu Saint Louis.
- 6 VI 1943 przenosi się do opactwa benedyktyńskiego w Hautecombe nad jeziorem Bourget (Saubaudia).
- 1943 ukazuje się bezimienna relacja o prześladowaniu Kościoła katol. w Polsce (pióra kard. Hlonda) pt. „Defi” („Cahiers du Temoignage Chretien” XIII—XIV).
- 21 IX 1943 bierze udział w benedykcji opata Dupriez w Hautecombe, dokonanej przez abpa Chambery, Mons. Durieux.

- 3 II 1944 tajna policja niemiecka aresztuje prymasa i przewozi go razem z ks. B. Filipiakiem do Paryża.
- 4 II—4 IV 1944 przebywa w areszcie w Paryżu.
- 5 IV—28 VI 44 internowany w Bar-le-Duch (dep. Meuse).
- 30 VIII 1944 przyjazd do Wiedenbrück (Westfalia) do klasztoru niemieckich sióstr.
- 1 IV 1945 uwolnienie kard. Hlonda z rąk niemieckich przez armię amerykańską.
- 8 IV 1945 wyjeżdża samolotem do Paryża.
- 8—24 IV 1945 pobyt w Paryżu.
- 24 IV 1945 wyjazd do Rzymu przez Neapol.
- 7 VII 1945 oświadcza, że „powraca do kraju, by goić rany, które Kościołowi wojna zadała”, wydając deklarację do Polaków za granicą.
- 8 VII 1945 otrzymuje od ojca św. Piusa XII nadzwyczajne pełnomocnictwa za pośrednictwem kongregacji dla spraw nadzwyczajnych pod nr 4167/45.
- 10 VII 1945 wyjeżdża do Polski z ks. B. Filipiakien i ks. A. Baraniakiem przez Florencję, Innsbruck, Monachium, Pragę, Kłodzko, Wrocław i Rawicz.
- 20 VII 1945 przyjeżdża do Poznania po pięciu latach nieobecności i zamieszkuje na plebanii par. Matki Bożej Bolesnej na Łazarzu.
- 22 VII 1945 po raz pierwszy po powrocie odprawia mszę św. pontyfikalną w farze poznańskiej i wygłasza kazanie do wiernych.
- 15 VIII 1945 ustanawia organizację kościelną na Ziemiach Zachodnich i Północnych, powołując do życia pięć administracji apostolskich z administratorami na czele w osobach ks. ks. Karola Milika (Wrocław), Edmunda Nowickiego (Gorzów), Bolesława Kominka (Opole), Teodora Benscha (Warmia) i Andrzeja Wronki (Gdańsk) — dekretem wydanym w Gnieźnie tego dnia w święto Wniebowzięcia N.M.P.
- 28 X 1945 uczestniczy w manifestacji ku czci Chrystusa Króla na placu Wolności w Poznaniu i wygłasza programowe przem. pt. „Kościół Katolicki w Polsce wobec zagadnień chwili”.

- 25 XI 1945 przywraca do kultu prymasowską bazylikę gnieźnieńską i wygłasza homilię na temat: „Wymowa dziejów”.
- 5 XII 1945 zwołuje na Jasną Górę i przewodniczy obradom wyższych przełożonych zakonów męskich.
- 13 I 1946 wygłasza na akademii ku czci św. Rodziny w auli Uniwersytetu Poznańskiego odczyt pt. „Zagadnienie rodziny chrześcijańskiej”.
- 24 I 1946 przewodniczy obradom w Krakowie wyższych przełożonych zakonów żeńskich.
- 4 III 1946 rezygnuje z arcybiskupstwa poznańskiego i zostaje metropolitą warszawskim, zatrzymując stolicę prymasowską.
- 12 V 1946 konsekruje na Jasnej Górze bpa Stefana Wyszyńskiego, przyszłego prymasa Polski. Współkonsekratorzy: bp K. Radoński i bp S. Czajka z Częstochowy.
- 18—19 V 1946 bierze udział w uroczystościach kaliskich z okazji 150-lecia koronacji cudownego obrazu św. Józefa w kolegiacie kaliskiej.
- 25 V 1946 bierze udział w pożegnalnej akademii ku jego czci urządzonej w auli UP.
- 30 V 1946 dokonuje ingresu do prokatedry warszawskiej. Wita go abp A. Szlagowski podniosłym, historycznym przemówieniem.
- 29 VI 1946 konsekruje biskupów pomocniczych (Z. Chorońskiego i W. Majewskiego) w prokatedrze warszawskiej.
- 21 VII 1946 poświęca kościół Św. Doroty, Stanisława i Wacława we Wrocławiu na prokatedrę w obecności ośmiu biskupów.
- 8 IX 1946 poświęca naród polski Niepokalanemu Sercu Maryi na Jasnej Górze w obecności całego episkopatu i milionowej rzeszy wiernych.
- 24 XII 1946 wygłasza przez radio watykańskie tradycyjne przemówienie wigilijne skierowane do katolików w Polsce i za granicą.
- 3 I 1947 przemawia w Warszawie na zebraniu Związku Księży Muzyków poruszając problem podniesienia śpiewu i muzyki kościelnej.

- 10 III 1947 wydaje historyczny list pasterski na 950-lecie śmierci św. Wojciecha.
- 26—27 IV 1947 bierze udział wraz z całym episkopatem polskim i kard. A. S. Sapiehą w uroczystościach jubileuszowych św. Wojciecha w Gnieźnie.
- 24 VI 1947 powołuje do życia Radę Prymasowską dla Odbudowy Kościołów Warszawy i wydaje odezwę związaną w tej sprawie oraz kładzie i poświęca kamień węgielny pod bazylikę archikatedralną Św. Jana w Warszawie (zniszczoną w czasie powstania warszawskiego).
- czerwiec 1947 wita kard. Bernarda Griffina prymasa katol. Anglii i zwiedza z nim polskie ośrodki życia kościelnego, zwłaszcza Ziemie Zachodnie.
- lipiec 1947 zwiedza ziemię warmijską w towarzystwie admin. ap. Teodora Benscha i odwiedza Frombork, Olsztyn, Lidzbark i Świętą Lipkę.
- 26 X 1947 poświęca Wyższe Seminarium Duchowne w Gorzowie i bierze udział w uroczystej akademii z tej okazji.
- 21 III 1948 bierze udział w przeniesieniu Cudownego Pana Jezusa z prokatedry do kaplicy Baryczków w gruzach archikatedry warszawskiej.
- 24 V 1948 wydaje słynne orędzie do katolików Ziem Odzyskanych.
- 1—2 VII 1948 uczestniczy na zaproszenie bpa S. Wyszyńskiego, ord. lubelskiego w Kongresie Kótek Różańcowych w Krasnobrodzie.
- 23 IX 1948 poświęca z okazji Konferencji Plenarnej Episkopatu we Wrocławiu statuetkę Matki Bożej przed tumem wrocławskim.
- 10 X 1948 bierze udział w uroczystości przeniesienia relikwii patrona Warszawy, bł. Ładysława z Gielniowa do kościoła akademickiego w Warszawie i wygłasza płomiennie przemówienie do młodzieży akademickiej.
- 13 X 1948 kard. Hlond poważnie zachorował.
- 14 X 1948 poddał się operacji wyrostka robaczkowego.
- 21 X 1948 przyjmuje sakrament chorych i Wiatyk z rąk bpa Z. Choromańskiego w obecności biskupów sufraganów i kapituły i przekazuje swoją ostatnią wolę.

- 22 X 1948 zgon kard. Hlonda, Prymasa Polski (o godz. 10.30) w szpitalu SS. Elżbietanek na Mokotowie w Warszawie.
- 24 X 1948 eksportacja zwłok kard. Hlonda do prokatedry warszawskiej; prowadzi kondukt abp W. Dymek.
- 26 X 1948 pogrzeb kard. Hlonda. Uroczystościom żałobnym przewodniczy kard. Sapieha. W pogrzebie biorą udział wszyscy biskupi, kapituły i przedstawiciele władz oraz ambasadorzy obcych państw. Zwłoki zmarłego kardynała złożono w kaplicy Najśw. Sakramentu w gruzach katedry warszawskiej.
- 21 XI 1948 przewiezienie serca kard. Hlonda do bazyliki prymasowskiej w Gnieźnie.
- 22 XI 1948 złożenie urny z sercem prymasa w kaplicy pod wieżami (w dawnym kapitularku) w bazylice gnieźnieńskiej.
- 22 X 1949 uroczystość żałobna w pierwszą rocznicę śmierci w kościele Św. Bonifacego we Wrocławiu. Przewodniczy prymas Polski, Stefan Wyszyński i wygłasza przemówienie nawiązujące do historycznego aktu powołania do życia przez zmarłego prymasa organizacji kościelnej na Ziemiach Zachodnich i Północnych.
- 1951 ukazuje się wybór pism i przemówień kard. Hlonda pt. *Na straży sumienia narodu* (Ramsay USA), wydany staraniem ks. Artura Słomki SDB, z przedmową prof. O. Haleckiego.
- 22 X 1958 uroczystość przeniesienia zwłok kard. Hlonda do nowej kaplicy w bazylice archikatedralnej warszawskiej. Mszę św. celebryje bp Z. Choromański w zastępstwie kard. Wyszyńskiego, obecnego na konklawe; przemówienie żałobne wygłasza abp A. Baraniak, długoletni sekretarz zmarłego prymasa.
- 22 X 1960 odsłonięcie i poświęcenie pomnika kard. A. Hlonda, dłuta Zofii Trzciańskiej-Kamińskiej w bazylice warszawskiej przez kard. Wyszyńskiego, prymasa Polski.

23 IV 1964 odsłonięcie i poświęcenie pomnika kard. Hlonda w bazylice archikatedralnej poznańskiej przez kardynała Wyszyńskiego.

4 V 1970 poświęcenie tablicy pamiątkowej ku czci kard. Hlonda w katedrze wrocławskiej przez kard. prymasa Wyszyńskiego z okazji 25-lecia istnienia organizacji kościelnej na Ziemiach Zachodnich i Północnych przy udziale episkopatu Polski. Popiersie dłuta art. B. Langmanna.

16 VIII 1971 otwarcie i poświęcenie „Izby pamiątek” kard. A. Hlonda w Czerwińsku nad Wisłą przez kard. Stefana Wyszyńskiego, z udziałem abpa A. Baraniaka, bpów B. Sikorskiego i B. Dąbrowskiego, i innych gości.

22 X 1973 odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej ku czci kard. A. Hlonda w kaplicy M. B. Częstochowskiej, gdzie znajduje się serce kard. Hlonda, przeniesione z dawniejszego kapitułarza. Poświęcenia dokonał kard. S. Wyszyński.

23—24 X 1973 sympozjum ku czci kard. Hlonda w domu głównym Tow. Chrystusowego w Poznaniu, na którym wygłoszono pięć referatów poświęconych życiu i działalności kard. Hlonda.

28 XI 1973 uroczysta akademia w Rzymie w Palazzo della Cancelleria pod przewodnictwem prymasa Wyszyńskiego i bpa W. Rubina. Bierze w niej udział m. in. 14 kardynałów, biskupi i generał Towarzystwa Salezjańskiego A. Ricceri. Przemówienie poświęcone życiu i działalności kard. Hlonda wygłasza abp A. Baraniak, metropolita poznański.

28 XI 1973 Sekcja Emigracji Polskiej na KUL-u organizuje sympozjum poświęcone pamięci kard. A. Hlonda, na którym wygłoszono 3 referaty. Otwarcia sympozjum dokonał ks. rektor A. Krąpiec.

6. Ks. kard. A. Hlond podczas poświęcenia kościoła Sw. Jana Bosko w Sokołowie Podlaskim (18 VI 1939)

7. Ks. prymas A. Hlond podczas konsekracji bpa Kazimierza J. Kowalskiego w Pelplinie 4 VIII 1946 r.

8. Ks. prymas August Hlond na łożu śmierci